

Aleksandra Rodenkrans Hagström
Verksamhetschef förskola

Uppdrag om åtgärder för minskade barngrupper i förskolan

Förslag till beslut

Barn- och skolnämnden beslutar

att godkänna förvaltningens tjänsteskrivelse som redovisning av nämndens uppdrag från den 15 december 2020, § 141.

Sammanfattning

Barn- och skolnämnden beslutade den 15 december 2020, § 141, att uppdra åt barn- och skolförvaltningen att ta fram åtgärder för att minska barngrupperna i förskolan, att ta fram en kostnadsberäkning för detta samt att därutöver vid behov återkomma med förslag på utökad budget.

Barn- och skolförvaltningen har genomfört en manuell uppföljning av antal barn per barngrupp som underlag för jämförelse med antal barn per avdelning som är registrerade i det barn- och elevadministrativa systemet Tieto Education. Underlaget ger en bild av i vilken grad de kommunala förskolorna lever upp till Skolverkets rekommendationer för barngruppers storlek, utöver den rapportering som sker till SCB årligen. Vidare kan underlaget bidra till att identifiera eventuella behov av åtgärder och eventuella kostnader för att vidta dessa.

Barn- och skolförvaltningen avser att inom ramen för arbetet med det beslutade utvecklingsmålet om att minska barngruppernas storlek samt huvudmannens ansvar för att kontinuerligt följa barngruppernas storlek och sammansättning, fortsätta arbeta med denna fråga. I detta arbete igår bland annat att fördjupa analys och kostnadsberäkning kring de avdelningar som redovisar en större barngrupp än Skolverkets rekommendationer utifrån de tre behovsområden som lyfts fram av rektorerna, dvs lokaler, personal och utomhusmiljö.

2021-04-06

Diarienummer

BSN 2020/7772

Underlag för beslutet

- Barn- och skolförvaltningens tjänsteskrivelse 2021-04-06
- Protokollsutdrag barn- och skolnämnden 2020-12-15 § 141

Ärendet

Bakgrund

Barn- och skolnämnden beslutade den 15 december 2020, § 141, att uppdra åt barn- och skolförvaltningen att ta fram åtgärder för att minska barngrupperna i förskolan, att ta fram en kostnadsberäkning för detta, samt att uppdra åt barn- och skolförvaltningen att utifrån ovannämnda kostnadsberäkning, och om barn- och skolförvaltningen finner att uppdraget inte ryms inom budget, återkomma till nämnden med förslag på framställan om utökad budget till kommunstyrelsen.

Av barn- och skolnämndens årsplanering, fastställd den 19 januari 2021 § 4, framgår att barngruppernas storlek i förskolan ska redovisas till nämnden två gånger per år. Redovisningen har planerats till nämndens sammanträden i maj (per den 15 april) respektive december (per den 15 oktober). Barn- och skolnämnden har i verksamhetsplan fastställd den 16 februari 2021, § 24, fastställt följande utvecklingsmål: Barngruppernas storlek i förskolan ska minska och nå upp till Skolverkets rekommendationer. Målet ska följas upp genom två indikatorer, Barngruppsstorlek där 1-3 ingår samt barngruppsstorlek där barn 4-5 år ingår.

Föredragning

Idag arbetar kommunens förskolor på olika sätt när det gäller hur enheten organiseras, men organiseringen sker alltid i beaktande av enskilda barns och barngruppers specifika behov och förutsättningar. En del förskolor är organiserade i storarbetslag, en del är organiserade utifrån avdelningar, medan andra är organiserade efter de barngrupper som finns i verksamheten. Med andra ord stämmer organiseringen inte nödvändigtvis överens med de barngrupper som finns i verksamheten större delen av dagen.

När enheten organiserar barngrupperna tas utöver enskilda barns eller barngruppers behov, även personalens utbildning och kompetens, personaltäthet, barngruppens sammansättning samt förskolans fysiska miljö i beaktande. En viktig förutsättning för barngruppernas sammansättning, enligt rektorer i förskolan, är framförallt personaltäthet. Oavsett respektive förskolas organisatoriska modell lyfts vikten av att kunna dela in barnen i olika

2021-04-06

Diarienummer

BSN 2020/7772

grupper under en dag kopplat till aktivitet, respektive barns behov och delaktighet. Det innebär att gruppindelningar görs utifrån aktiviteter eller undervisningssituationer med barnens förutsättningar och behov som bas för hur arbetet organiseras. Pedagogiska motiv styr indelningen av barnen i grupper, men sker alltid inom ramen för det storarbetslag, den avdelning eller den barngrupp som barnet tillhör. Det görs i syfte att säkerställa det enskilda barnets behov av anknytning och trygghet, då det begränsar mängden relationer som respektive barn behöver skapa. Ur ett pedagogiskt perspektiv är därför en barngrupp i förskolan mer föränderlig än det organisatoriska begreppet avdelning eller storarbetslag som redovisas, och även det som redovisas som barngrupp till SCB¹ per 15 oktober. I det sammanhanget kan en barngrupp vara två eller flera barn.

Skolverkets rekommendation är att 1-3-åringar organiseras i barngrupper på mellan 6-12 barn och att barn 4-5 år organiseras i barngrupper på mellan 9-15 barn.

Utifrån nämndens uppdrag har en mall arbetats fram för den manuella uppföljningen av barngruppernas storlek utifrån följande parametrar:

- antal barn per barngrupp
- ålder fr.o.m. – t.o.m.
- antal grupper större delen av dagen
- max antal barn per grupp större delen av dagen
- åldersgrupp för beräkning av indikator enligt Skolverket
- Vad skulle behövas lokalmässigt och i övrigt om man inte kan följa Skolverkets rekommendationer gällande barngruppernas storlek?

Av utbildningsområdenas manuella uppföljning med rektorerna kan det konstateras att fler än hälften av förskolorna i Lunds kommun har avdelningar som är åldersblandade och därmed ser annorlunda ut än uppdelningen 1-3 år och 4-5 år. Dessa benämns i underlaget som "annan indelning" och ser olika ut, som t.ex. barngrupp 3-5 år, 1-5 år eller 2-5 år. Hur antalet barn per barngrupp ser ut i kategorin "annan indelning" redovisas i tabellen nedan.

¹ Av denna anledning kan antal barn per barngrupp som rapporteras till SCB och som publiceras av bl.a. Skolverket och Kolada avvika från siffrorna som redovisas i denna skrivelse.

2021-04-06

Diarienummer

BSN 2020/7772

I undersökningen har det rapporterats totalt 271 avdelningar, dessa består av 498 barngrupper större delen av dagen.

	1-3 år	4-5 år	Annan indelning	Totalt
Antal barn	1502	555	2636	4693
Antal avdelningar	106	32	133	271
Antal barngrupper	184	54	260	498
Antal barn per avdelning	14,2	17,3	19,8	17,3
Antal barn per grupp	8,2	10,3	10,1	9,4
	1-3 år	4-5 år	Annan indelning	Totalt
Totalt antal grupper	184	54	260	498
Antal barngrupper 12 eller färre	158	43	197	398
Antal barngrupper 13-15	24	8	35	67
Antal barngrupper 16-20	2	1	26	29
Antal barngrupper 20-23	0	2	2	4
Uppfyller Skolverkets rekommendationer	86%	94%		88%
Uppfyller Ej Skolverkets rekommendationer	14%	6%		12%

Ovan redovisning visar att 88% av avdelningarna har barngrupper som följer Skolverkets rekommendationer, medan 12% av avdelningarna redovisar att de inte följer Skolverkets rekommendationer. I genomsnitt ligger barngrupperna på ca 9,4 barn per barngrupp.

Skolverkets rekommendationer behöver dock också sättas i relation till enskilda barns eller barngruppers behov, personalens utbildning och kompetens, personaltäthet, barngruppens sammansättning samt förskolans fysiska miljö.

2021-04-06

Diarienummer

BSN 2020/7772

De behovsområden som rektorerna lyft fram vid den manuella uppföljningen är: lokaler, personal och utomhusmiljö. Då fler än hälften av avdelningarna har en åldersmässig annan indelning av barngrupper än hur redovisningen till Skolverket är uppbyggd (1-3 och 4-5 år) är det en utmaning att göra exakta kostnadsberäkningar.

De ekonomiska förutsättningarna gällande tilldelning av barnpeng i förskolan skiljer sig inte nämnvärt mellan enheter då den socioekonomiska viktningen inte är lika stor i förskolan som i grundskolan. Dock skiljer sig volymerna åt mellan de olika förskolorna och därmed också intäkterna, vilket i sin tur påverkar budgeten om förskolan är en mindre eller större enhet.

Utifrån den kvalitativa uppföljningen kan barn- och skolförvaltningen konstatera att Skolverkets rekommendationer skulle kunna nås på alla enheter då förvaltningen p.g.a. mindre årskullar har en överkapacitet av platser i Lunds kommun. Det skulle kunna möjliggöras genom att förvaltningen begränsar antalet platser 2021 för de enheter där rektor bedömt att det inte är möjligt att göra lokala justeringar för att uppnå Skolverkets rekommendationer. Samtliga barn skulle med en sådan åtgärd ändå få en plats på en förskola i Lund och erbjudas sådan plats inom fyra månader, men det skulle få till följd att barn och vårdnadshavare i vissa fall får längre till förskolan än vad de önskat.

Där det finns lokalmässiga utmaningar beskriver några förskolor att de med investeringar som innebär smärre justeringar i inomhus- respektive utomhusmiljön skulle kunna skapa delning av grupper och/eller utegrupper och därmed följa Skolverkets rekommendationer. Andra förskolor, där lokalerna är små eller enheten liten, uttrycker större behov av investeringar.

Barn- och skolförvaltningen avser att inom ramen för arbetet med det beslutade utvecklingsmålet om att minska barngruppernas storlek samt huvudmannens ansvar för att kontinuerligt följa barngruppernas storlek och sammansättning, fortsätta arbeta med denna fråga. I detta arbete igår bland annat att fördjupa analys och kostnadsberäkning kring de avdelningar som redovisar en större barngrupp än Skolverkets rekommendationer utifrån de tre behovsområden som lyfts fram av rektorerna, dvs lokaler, personal och utomhusmiljö.

Beredning

Ärendet har beretts av berörda funktioner inom barn- och skolförvaltningen, verksamhetschef för förskola, utbildningschefer för förskola, rektorer i förskola, samt ekonomichef och chef för kvalitets- och myndighetsavdelningen.

2021-04-06

Diarienummer

BSN 2020/7772

Barnets bästa

Ärendet rör barngruppernas storlek och innehåller i detta skede en redovisning av gruppstorlekar och behovsområden som kommer att analyseras vidare. Därmed har inte en barnkonsekvensanalys bedömts nödvändig i detta ärende.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget medför i nuläget inga ekonomiska konsekvenser.

Jytte Lindborg
Skoldirektör

Aleksandra Rodenkrans Hagström
Verksamhetschef förskola

Beslutet skickas till

Verksamhets- och utbildningschefer förskola